

GERŐCS PÉTER

ELGURULT A TÍZFORINTOS, 1993

Boldogan robogtunk kis piros 120-as Škodánkkal, elől apu a volánnál, mögötte a bátyám brumogott, játékkormányal a kezében, apu mellett anyu, hangosan horkolt, eltátott szájjal, kis bajuszpelyheinek csillogott az izzadság (hát nem volt még légkondi!), mögötte meg én, begyömészölve a rántothúsos szendvicsek és újságok, sevenupos üvegek és mindenféle szükségtelen kacat közé.

Apu megböködte anyut.

– Te, Joli, készítsd elő az útleveleket.

– Miért, hol vagyunk?

– Tizenöt kilométer a határ. – Anyám riadtan kutakodni kezdett a táskájában, majd megkönnyebbült sóhajtással jelezte, hogy megvannak, s előhúzza a négy kicsi kék füzetet. Olyasmi volt, mint az ellenőrző füzetem, csak ebben nem voltak beírások.

– Még öt kilométer – mondta anyu, aki az előbbi ijedelemtől nagyon friss lett. Apu lassítani kezdett, és lehalkította a rádiót. Hátranézett, hogy be vagyunk-e csatolva, de ezzel a mozdu-

lattal kicsit félrehúzza a kormányt.

– Sanyi! Mit csinálsz! – kiáltott fel anyám.

Apu visszafordult, és egy hirtelen mozdulattal visszaigazította a kocsit az útra, pedig alig mentünk kilencvennel.

– A gyerekek be vannak kötve?

– Igen.

– Add ide az útleveleket. – Anyám odaadta. Nagyon lassan értünk a határhoz. Apám már egy kilométerrel előtte letekerte az ablakot, és elzárta a magnót, amiben épp az útra vett Hofi-kabaré forgott. Az utolsó poénok, amik az Amerikába kiköltözött magyarról szóltak, aki teljesen elfelejtett magyarul, már csak halk kopogásként hallatszódtak, idegesen, üresen. A határnál mi is fészkelődni kezdtünk a bátyámmal.

– Apa, miért...

– Most maradj csöndbe, légy oly szíves.

– Csöndbe maradtam.

Ahogy a kocsit nagyon lassan megállt, a letekert ablak helyén, apu oldalán, egy mellkastól derékig kivágott zöld uniformis jelent meg. Apu illedelmesen kinyújtotta az útleveleket, és ekkor síri csöndben várakozni kezdtünk. A bátyám bezzeg... rám nézett azzal a hülye grimaszoló fejével, amivel ilyenkor nevetetni szokott, én meg automatikusan, mintha csak gombot nyomtak volna meg, felnevettem. Hirtelen a szám elé tapasztottam mindkét tenyerem, és éreztem, hogy nagyon elpirulok. Nem mozdult senki. Sem apu, sem anyu nem nézett hátra, hogy leszidjon; mintha a biztonsági öv nem engedte volna. Nem mertem a bátyámra nézni.

A zöld uniformis lehajolt, és az ablakban megjelent egy csupasz, nagyon szögletes fej. Megnézte a bátyámat, aztán engem, néha belepillantva az útlevelekbe, hogy összehasonlítsa minket a fényképeinkkel. Én ezt nagyon utáltam. Úgy nézett, mint egy tárgyat, lehetőleg el is kerültem a tekintetét.

Miután tovább gurultunk, és az osztályok is átengedtek, apu lassan felgyorsult, és visszatekerte az ablakokat. Még egy percig nem szólt senki, azután apu nagyon haragosan azt mondta:

– Ilyet még egyszer ne merj csinálni! Hát mit képzelsz te, hol vagy!

Sírtam, és nagyon rosszul éreztem magam, de nem tudtam elmondani, hogy nem is én

Kele Fodor Ákos

RACSNI KONTRA KONTRA

Apával a tölgyesből vesszük
a darázsgubacsot. Átfúrjuk
a kék kendővel, amelyet
összefog a nyakamon. Apa cukkol,
azt mondja, olyan vagyok, mint a torta:
dobos. Egyszer elvisz minket
az óvodai énekmenet.

A Vöröshadsereg utcán lakunk, azután
a Széchenyin, ugyanabban a házban.
Onnan már nem kell énekelni menni.
Az öregek vöröshadseregelnék, néha én is,
de engem kijávitának. Csak nekik szabad,
hogyan a rossz jut eszükbe.

Nagyanyó elzavar a téeszbe a tejhordóval,
nézem, ahogy egyre több az udvaron a gép,
bejönnek a földről, és állnak.

Anya gyönyörű szavakat beszél: infláció
meg privatizáció. Építünk fürdőszobát,
de többször van hideg, kevés a tüzelőszén,
melegít a tévé, a színes, Németből.

Apa azt mondja, káemkából
munkanélküli lett, vigyorog hozzá.
Ő közlekedésgép-gyártó,
mutatja a papírt, erre azt mondják neki,
ilyen szakma nincs. Pedig Tu-2-est
is tud szerelni, meg Mi-8-ast,
de csak a lemezvágóhoz engedik oda,
meg a gázkazánházba.

Anyáék beszélnek, hogy szabadverseny,
mi is bringázunk, ki farol nagyobbat kontrával.
Egyikőnk 24 sebességes cangát kap, az racsnis,
le is esik a lánc. Mikor apa olajozza,
és mondja hozzá, megértjük,
hogyan működik az agy-rendszer,
hogyan a váltás.

voltam, hanem az Áron, hogy ő nevettek, és én
nem akartam nevetni, de amikor a békát utánoz-
za, akkor nem tudok nem nevetni. De csak még
hangosabban sírtam. Akkor anyu azt mondta,
hogyan nyugodjak meg, nincs semmi baj, és hogy
megvigasztaljon, kitalált egy játékot. Azt mon-
ta, hogy ha látunk egy keleti autót, akkor fizet
nekünk tíz forintot. Egy keleti autó, tíz forint.
Keleti autónak számított a Lada, meg a Škoda,
amilyen nekünk is volt, meg a Wartburg, meg

a kis Polski, a Trabant, a Zaporozsec, a Dacia,
ezek. Ja, meg a Volga.

Bátyám is meg én is az ablaknak tapad-
tunk, és versenyezve lestük az elsuhanó autókat.
Persze neki előnye volt, mert jobb oldalon nem
voltak autók, és ha valaki látott egy keleti autót,
akkor azt a másik is látta, és akkor mindketten
megkaptuk a tíz forintot, de mi mégis versenyez-
tünk, ki lát előbb elguruló tíz forintot.

Nagyon hosszan lekötött minket ez a
játék, majdnem egészen Baselig, ahová mentünk.
Ha nagy ritkán elment mellettünk egy Lada,
vagy egy Škoda, mert ilyenek még Bécs környé-
kén is akadtak, akkor felkiáltottunk, és gyózköd-
tük anyuékat, hogy melyikünk látta meg előbb.
Anyu nem szólt semmit, ez a negyedóránkénti
röpke sivalkodás megtért a tizenöt perces nyu-
galommal.

- Nem vagy éhes, Sanyi?
- Egy kicsit. Bécs után megállunk.
- Gyerekek, ti hogy bírjátok?
- Nekem pisilni kell.
- Nekem is.
- Most már bírjátok ki, nemsokára meg-
állunk.

Nemsokára tényleg megálltunk. Apu el-
ment tankolni egy nagy benzinkútban, ahol volt
mindenféle játék, meg üdítő, meg plüssállat,
meg sok Mercedes és Volvo, mi meg addig lete-
lepedtünk egy padon a parkolóban, az erdő mel-
lett, és elkezdtük enni a rántothúsos zsömlé-
ket, amikhez anyu paprikát is vágott. Teli szájjal
csámcsogtunk, és ilyenkor még a paprikát is jó
ízzel megettük. Egyik oldalon hatalmas fenyves,
kerítéssel elválasztva, a másik oldalon meg örül-
ten száguldó autók. Itt nem zakatolt az aszfalt.

Emlékszem, hogy kint, Baselban a nagy-
néném azzal lepelt meg minket, hogy kivitte a
papát is meg a mamát is, apu szüleit, akik már
vártak minket. A piros kis 120-as Skodát tőlük
vettük. Ők azóta meghaltak. A Skodát még na-
gyon régen ellopták, az autópálya pedig már
nálunk sem zakatol. Elmúlt. Lassan 2010, és ha
apuék is meghalnak, és nekem gyerekeim lesz-
nek, ez már semmit sem fog jelenteni. Egy olyan
ujjlenyomat, ami végleg lekopott, amikor apu
megengedte a benzinkútban, hogy lemossam a
szélvédőt.